

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 148/22
29.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Марине Јакић, председника већа, Ивана Илића и Ловорке Стојнов, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Смиљка Нинић, адвокат из Београда, Булевар Арсенија Чарнојевића бр. 167, против туженог ББ из ..., ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Ана Божић, адвокат из Београда, ул. Змај Јовина бр. 2, ради развода брака и заштите од насиља у породици, одлучујући о жалби тужиле изјављеној против пресуде Другог основног суда у Београду П2 750/19 од 21.12.2021. године, у седници већа одржаној дана 29.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужиле АА из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П2 750/19 од 21.12.2021. године у ставу трећем, ставу петом и седмом изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба тужиле АА из ... изјављена против одлуке из става четвртог изреке пресуде Другог основног суда у Београду П2 750/19 од 21.12.2021. године, **КАО НЕДОЗВОЉЕНА**.

УКИДА СЕ иста пресуда у ставу деветом и десетом изреке и у том делу предмет **ВРАЋА** на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 750/19 од 21.12.2021. године, ставом првим изреке разведен је брак странака закључен дана ... године у ... на основу члана 41 Породичног закона РС. Ставом другим изреке, заједничко дете парничних странака, малолетна ВВ рођена ... године, поверена је мајци АА из ..., на бригу, чување и васпитање, која ће самостално вршити родитељско право. Ставом трећим изреке уређен је начин одржавања личних односа малолетне ВВ са оцем ББ, тако што ће се виђање одвијати по следећем моделу: сваке друге суботе од 10,00 до 19,00 часова, уторком после вртића па до 19,00 часова у недељи када је предвиђено виђање суботом, уторком и четвртком после вртића па до 19,00 часова у недељи када није предвиђено виђање суботом, сваки други државни и верски празник од 10,00 до 19,00 часова, крсну славу оца и рођендан оца од 10,00 до 19,00 часова, сваки други рођендан детета од

10,00 до 19,00 часова, тако што ће отац преузимати и враћати дете на адресу мајке. Ставом четвртим изреке обавезан је тужени да за издржавање малолетне ВВ плаћа месечно износ од 12.000,00 динара и то сваког 1-ог од 5-ог у месецу за текући месец, почев од дана подношења тужбе 3.5.2019. године па убудуће, уплатом на текући рачун мајке а заостале неисплаћене износе издржавања да плати одједном у року од 15 дана од дана пријема пресуде. Ставом петим изреке одбијен је тужбени захтев за издржавање малолетне ВВ преко досуђеног износа од 12.000,00 динара, а до траженог износа од 16.000,00 динара. Ставом шестим изреке одређена је мера заштите од насиља у породици па је забрањено туженом ББ из ... да на било који начин даље узнемирава тужиљу АА из ..., те да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим се угрожава телесни интегритет, душевно здравље и спокојство тужиље. Ставом седмим изреке одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се одреде мере заштите од насиља у породици и забрани туженом да узнемирава малолетну ВВ, да прилази тужиљи АА, као и у простор око места становања тужиље, на удаљености мањој од 500 м, као неоснован. Ставом осмим изреке констатовано је да мера заштите од насиља у породици остаје на снази годину дана од дана доношења и евентуално изјављена жалба не одлаже извршење пресуде. Ставом деветим изреке одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се установи право становања тужиљи и малолетном детету ВВ на стану у улици ... бр. ..., на делу стана чији је књижни власник у уделу од 1/2 тужени ББ из ..., све док за то постоје законски услови, а најдаље до пунолетства малолетног детета ВВ, као неоснован. Ставом десетим изреке је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Благовременом жалбом тужиља је наведену пресуду побијала у ставовима трећем, четвртм, петом, седмом и деветом изреке, из свих законских разлога. Трошкове другостепеног поступка је одређено тражила.

Апелациони суд је испитао пресуду у побијаном делу, у смислу одредбе члана 386 ЗПП и 202 ПЗ, те је одлучио као у изреци из следећих разлога.

Приликом доношења одлуке садржане у ставу трећем и петом изреке, првостепени суд није учинио битне повреде одредаба парничног поступка из одредбе члана 374 став 2 тачка 1, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а жалбом тужиље се неосновано указује на битну повреду из чл. 374 ст.2 тач. 12 ЗПП, јер је преуда довољно образложена и непротивречна.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља и тужени су закључи брак ... године, у коме су добили заједничко дете, малолетну ВВ, рођену ... године. Од заснивања брачне заједнице, однос парничних странака је био нарушен услед честих свађа, који се од рођења малолетне ВВ додатно погоршао. Тужени је вршио психичко и физичко насиље према тужиљи, те је до прекида брачне заједнице дошло у марту 2019. године, када се тужени иселио из заједничког домаћинства. Након партнерске сепарације, дошло је до ескалације конфликта између парничних странака, тужени је наставио да исказује љубомору, почео да прати тужиљу, да у њеном одсуству улази у стан, у стану је поставио прислушкивач, што је код тужиље створило страхове везане за могуће непредвидиве поступке туженог. Тужиља је више пута туженог пријављивала полицији за насиље, због чега су му два пута изрицане хитне мере забране приласка и контактирања тужиље.

Решењем Другог основног суда у Београду П2 750/19 од 24.1.2020. године одређене су привремене мере, те је малолетно дете ВВ поверена мајци АА на бригу, чување и васпитање, која ће самостално вршити родитељско право, утврђен је начин одржавања личних односа малолетне ВВ са оцем ББ, тако да се виђање одвија сваке суботе у периоду од 10,00 до 19,00 часова, као и сваког другог уторка и четвртка у периоду од 16,30 до 19,00 часова, на тај начин што ће дете оцу предавати и од оца преузимати особа од поверења коју одреди мајка и то са адресе мајке, док је одбијен, као неоснован, предлог тужиље да се виђање детета са оцем одвија у контролисаним условима ГЦСР у Београду. Истим решењем тужени је обавезан да за издржавање малолетне ВВ плаћа месечно износ од 8.000,00 динара и то сваког 01. до 05. у месецу за текући месец, почев од 16.9.2019. године па до правноснажног окончања поступка, а за већи износ предлог је одбијен. Овим решењем одређене су привремене мере заштите од насиља у породици, те је забрањено туженом да на било који начин даље узнемирава тужиљу и наложено му је да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим се угрожава телесни интегритет и душевно здравље и спокојство тужиље, забрањено му је да се приближава тужиљи на удаљености мањој од 150 м и да приступа у простор око места њеног становања на удаљености мањој од 150 м, а одбијен је предлог да се забрани туженом да узнемирава малолетну ВВ. Решење је измењено решењем П2 750/19 од 24.01.2020. године тако што је одређено да се ВВ са оцем виђа сваке друге суботе од 10,00 до 17,00 часова и четвртком од 16,30 до 19,00 часова у недељи када није предвиђено виђање суботом, а дете ће преузимати и враћати на адресу мајке ББ или ГГ.

Тужени је наведене мере више пута кршио, због чега је био и у притвору. Правноснажном пресудом Другог основног суда у Београду Спк 179/20 од 29.7.2020. године, тужени је оглашен кривим за кривично дело насиље у породици из члана 194 став 1 и став 5 КЗ и изречена му је условна осуда и утврђена казна затвора у трајању од 6 месеци, са временом провере од 2 године и мера безбедности забране приласка тужиљи на удаљености од 50 м, забрана приступа у простор око места њеног становања и забрана узнемиравања и даље комуникације са тужиљом, у трајању од годину дана од дана правноснажности те пресуде.

Из налаза и мишљења Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење Чукарица, од 9.9.2020. године, утврђено је да су односи међу парничним странкама озбиљно нарушени, да постоји минимална комуникација у домену интереса детета, те да отац исказује тешкоће у прихватању сепарације и користи контакте са дететом како би посредно остварио контакт са тужиљом. Не прихвата одговорност за своје поступке, наводи да је свесно кршио мере, а своја понашања правда тужиљиним поступцима. Приликом разговора о детету фокус пребацује на тужиљу, коју сматра одговорном за сва дешавања у породици. Имајући у виду да је тужиља навела да је малолетно дете након виђања са оцем нерасположено, да је агресивна према мајци, коју оптужује да ју је оставила, да је отела оцу стан, удара себе по глави, те да постоји сумња на инструисање детета од стране оца суд је по предлогу Градског центра за социјални рад извео доказ вештачењем преко комисије вештака Клинике за психијатријске болести “Др Лаза Лазаревић” и из њиховог налаза и мишљења од 30.11.2020. године и саслушањем председника комисије вештака на рочишту од 3.6.2021. године, утврдио да оба родитеља имају капацитете за вршење родитељске улоге, али да је у најбољем интересу малолетне ВВ да буде поверена мајци на самостално вршење родитељског права, те да је у интересу за правилан емоционални развој малолетног детета да одржава контакте са оцем, јер отац не угрожава дете. Предложен је модел виђања да

сваког четвртка отац преузима дете из вртића и да буде са њим до 19 часова, сваке суботе од 10,00 до 19,00 часова, те да отац и мајка наизменично одреде особу од поверења у вези преузимања детета док траје мера забране приласка, да на дан Крсне славе ВВ боравити код оца од 10,00 до 19,00 часова, сваки други рођендан, државни и православни верски празник од 10,00 до 19,00 часова. Нису уочени показатељи инструментисања детета од стране оца.

Из налаза и мишљења ГЦСР у Београду Одељење Чукарица од 3.12.2021. године утврђено је да је са оба родитеља обављен саветодавни разговор са фокусом на потребе и реуспостављање минимума родитељске комуникације и сарадње, уз међусобно уважавање и избегавање насилних образаца. Тужени се укључио у третман за починиоце насиља у породици при Саветовалишту за брак и породицу почев од 13.10.2020. године, те је процењено да је ризик од понављања насиља значајно нижи него пре третмана. Из истог налаза утврђено је да тужиља још увек осећа страх од могућег понављања насилних образаца, њено поверење у односу на туженог и могућност његове промене је озбиљно нарушено, због чега није спремна за укључивање у Саветовалиште за брак и породицу заједно са туженим, већ је информисана о могућности индивидуалног третмана. Комуникација са туженим јој је непријатна и узнемирујућа и доживљава је као вид психолошког притиска. Ризик од понављања психолошког насиља од стране туженог постоји, али је низак, па је процењено да је мера забране даљег узнемиравања довољна за заштиту спокојства тужиље.

Утврђено је да малолетна ВВ има четири и по године и иде у вртић, за који је потребно издвојити 6.000,00 динара месечно, за храну, одећу, обућу и хигијену око 20.000,00 динара месечно, за представе у вртићу у просеку око 750,00 динара месечно и за суплементе 1.000,00 динара месечно. Малолетна ВВ је здрава и без посебних потреба и не прима дечији додатак. Тужиља је запослена као лекар и остварује месечну зараду у износу од око 71.000,00 динара, од непокретности у сусвојини са туженим поседује стан бр. ... у улици ... бр. ... у ... од 34 м², у коме живи са малолетном ВВ. За храну, одећу и обућу месечно јој је потребно око 20.000,00 динара, за режије око 10.000,00 динара и 10.000,00 динара за рату кредита, који ће исплатити за две године. Нема законску обавезу да осим ВВ издржава друга лица. Тужени је запослен у ЈП "...", са редовним месечним примањима око 38.000,00 динара. За храну, одећу и обућу месечно му је потребно око 5.000,00 динара и за режије око 8.000,00 динара, а за огрев 5.000,00 динара месечно и на име рате за кредит за стан 11.000,00 динара месечно. Живи у породичној кући са мајком, братом, бабом и дедом. Од имовине поседује заједничку непокретност, односно стан, који је купио са тужиљом на кредит. Здрав је и способан за рад и осим малолетне ВВ нема обавезу да издржава друга лица.

Првостепени суд је на основу овог чињеничног стања, ставом трећим побијане пресуде правилно уредио одржавање личних односа малолетне ВВ са оцем ББ у складу са предлогом Комисије вештака Клинике за психијатријске болести "Др Лаза Лазаревић". Отац има родитељске капацитете, он својим понашањем не угрожава дете, одржавање личних односа са оцем је пожељно за развој детета, а код ВВ нису уочене реакције и понашања која би указивала на потребу да се она подвргава психијатријском вештачењу. Вештаци су посматрали однос оба родитеља са дететом и закључили су да је главни проблем нерешен партнерски конфликт родитеља, да је дете опуштено у контакту са сваким од родитеља и да нема индикатора који би указивали да се отац понаша манипулативно према ВВ, или да према њој врши психичко насиље. Др.

Ненадовић специјалиста судске прихијатрије кога је тужила ангажовала као стручног консултанта је на расправи изјавио не може да се изјасни о овом питању јер није обавио разговор ни са оцем ни са дететом, тужила је према садржини записника од 21.12.2021 године одустала од новог вештачења, па наводи жалбе којима се указује на психичко насиље и манипулативно понашање оца према детету нису основани. Наведени модел је прилагођен узрасту детета, чињеници да иде у вртић, а узети су у обзир и нарушени односи родитеља. За дете је најбоље да се спор оконча и да се неизвесност око родитељског права и личних односа отклони.

Суд је полазећи од мишљења стручног тима органа старатељства од 3.12.2021. године и чињенице да тужени није кршио меру безбедности одређену пресудом Спк 179/20 од 29.7.2020. године, да време проверавања одређено истом пресудом није истекло и да је ризик од могућег понављања насиља низак, оценио да је мера забране даљег узнемиравања из чл. 198 ст.2 тач.5 ПЗ довољна за заштиту тужилиног спокојства и да мере из чл. 198 ст.2 тач. 3 и 4 ПЗ није неопходно.

Одмерени износ издржавања од 12.000,00 динара месечно је примерен потребама повериоца издржавања и материјалним могућностима дужника и уз допринос мајке довољан за подмирење потреба детета. Већи износ је правилно оцењен као превисоко постављен. Одредбом из чл. 160 став 4 Породичног закона, минимална сума издржавања је дефинисана као накнада за лица на породичном смештају коју периодично утврђује и објављује министарство надлежно за породичну заштиту и она се узима у обзир као један од критеријума за одмеравање издржавања. То није најнижи износ издржавања, већ један од параметара по којем се процењују потребе повериоца и могућности дужника. Издржавање се по одредби из чл. 160 ст. 1 ПЗ одређује према потребама повериоца, могућностима дужника, а при том се узима у обзир и критеријум из чл. 160 ст. 4 ПЗ. Накнада за издржавање деце на породичном смештају је у време доношења пресуде износила 34.724,00 динара. Потребности детета су утврђене у износу од приближно 28.000,00 динара (вртић 6.000,00 дин, храна, одећа, обућа, хигијена 20.000,00 динара, 750,00 дин забава у вртићу, 1000,00 дин суплементи), туженикова зарада је 38.000,00 динара, за стамбени кредит издваја 11.000,00 динара, досуђени износ је 31% његове зараде. Отплата кредита је такође издатак у интересу детета, јер оно живи у том стану, па тужени према садашњим околностима нема могућности да доприноси већим износом. Стога је правилна и одлука из става петог побијане пресуде.

Првостепени суд је погрешно применио материјално право када је одбио тужбени захтев којим је тражено да се установи право становања тужиле и малолетног детета на делу од 1/2 стана чији је власник тужени. Захтев је одбијен са образложењем да су странке уписане као заједнички власници са неопредељеним уделитема, па како стан није у режиму сусвојине службеност не може да се заснује, а тужила по основу заједничке својине фактички користи цео стан. Одредбом члана 194 ПЗ прописано да дете и родитељ који врши родитељско право, имају право на становање у стану чији је власник други родитељ, ако немају право својине на уселивом стану. Право становања представља законодавну меру за остваривање права детета на дом, како би му се обезбедили животни услови потребни за развој зајемчени чланом 27 Конвенције о правима детета. Као лична службеност право становања је недељиво и терети целу ствар, осим уколико је могуће установити је на реално опредељеном делу ствари. Према приложеном уговору о куповини стана, тужила је номинални купац, а већи део цене је плаћен средствима кредита који је подигао тужени. Стан је њихова заједничка имовина стечена у браку, а законска је претпоставка да су удели супружника једнаки.

Службеност је стварно право на туђој ствари и стога је захтев морао да буде усмерен на тужеников заједнички унапред неопредељени, или законом претпостављени сувласнички удео. С обзиром да се не ради о стану у заједничкој својини туженог и трећих лица, већ о стану у заједничкој својини странака, није било сметњи да се службеност заснује било заједничком унапред неопредељеном, или на законом претпостављеном сувласничком уделу родитеља који не врши родитељско право. Суд због погрешне примене материјалног права није утврдио чињенице од значаја за овај захтев, па је потребно да то учини у поновном поступку.

Решење о парничним трошковима је укинато јер зависи од исхода спора.

Тужиља нема правни интерес да побија пресуду у ставу четвртог изреке којим је усвојен њен тужбени захтев, па је жалба на ову одлуку недозвољена по чл. 378 ст.3 ЗПП.

Из наведених разлога на основу чл. 389, 390 и 392 ст. 2 ЗПП је одлучено као у изреци.

**Председник већа-судија
Марина Јакић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић